

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Zahaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četiri leta 1 K. Naročnina na Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske države 6 K. Kdor hodi sam pojn, plača na leto samo 3 K. Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, — Rokopisi se ne vračajo, — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročilno, inserate in reklamacije, — Inserate se plačuje od enostopne poštnice za enkrat 15 vin, za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primere popusti, Inserati se sprejemajo do srede jutraj, — Ne zaprete reklamacije so poštne proste.

Svetovna vojska?

Ne hvali dneva pred večerom, pravi pregovor. A ne hvali tudi tekočega leta pred njegovim koncem. Mnogo presenečenja v svetovnih dogodkih nam je prineslo to leto, a bojimo se, da še ne vseh. Zrak je napolnjen z nevarnimi plini in le iskrice je treba, da nastane velikanski, vso zemljo tresoč razpok. Vedno še namreč živimo v nevarnosti svetovne vojske in zdi se nam, da je postala ta nevarnost v zadnjem času zopet večja. Tudi naša Avstrija je v krogu te nevarnosti.

Italijani so stari roparji. En rop nam je vsem dobro znan, namreč rop na Sv. Očetu. Vzeli so mu deželo, katero je rabil kot vrhovni poglavar katoliške cerkve za svojo neodvisnost, ter si ustvarili zjedinjeno Italijo. Sedaj ta zedinjena Italija ropa naprej. Avstriji so vzeli Beneško. Leta 1895 so si hoteli vzeti Abesinijo v Afriki, a so bili tepeni. Letos so šli italijanski roparji drugokrat v Afriko in hočejo vzeti Turkom deželo Tripolis.

Kakor je znano, pa se italijanskim roparjem na afričanski obali silno slabo godi. Zato premišlujejo Italijani, da bi napadli Turčijo v njeni domovini in jo na ta način prisilili skleniti mir in odstopiti Tripolis. Sliši se, da hočejo zasesti pristanišče v Solunu in celo zapreti dardanelsko morskno ožino proti Carigradu.

Komaj je bilo slišati o tej italijanski nakani, že so postale kar štiri države nemirne: Avstrija, Nemčija, Francija in Anglija. Vse štiri države imajo namreč živahno trgovinsko zvezo s turškimi morskimi pristanišči. Posebno pa se je vznemirila Avstrija, kajti njej ni vseeno, ako smukne Italija s svojimi ladijami okoli sosednjih balkanskih dežel. Avstrija namreč dobro pozna dolge prste Italijanov, katere tako radi stegujejo po tujih deželah, in znano je, da se Italiji že dolgo zdeha po kaki balkanski deželici. Toda nihče nima rad roparja za svojega soseda, in še kar na dveh straneh! Zato se že čita, da je Avstrija naznanila Italiji, naj pusti turške dežele in morská pristanišča kolikor mogoče pri miru.

Ako bo nas Italija ubogala, dobro. Ako ne, pa je vojskna nevarnost pred durmi. In če mi začnemo, potem je zelo verjetno, da tudi Anglija, Francija in Nemčija ne bodo mirovale. Vsaka teh držav itak že sedaj z razburjenostjo in bojaznjo skrbi, da ne izgubi svojega močnega stališča v Sredozemskem morju. To bi bila lepa vojska, ako bi kar šest velikih držav poseglo vmes z orožjem, kajti gotovo tudi Turčija ne bi mirno gledala, kako se drugi pretepajo za njeno

kožo in meso, in Rusija bi ne trpela, da se drugi trgajo za balkanske dežele. Zraven teh velikih držav pa bi tudi majhne balkanske države zgrabile gotovo za orožje.

Pa še jedna nevarnost velike vojske obstoji. V Nemčiji je ljudstvo hudo nezadovoljno, ker je dobila Francija afričansko deželo Maroko. Nemčija pa le manj pomena vredno odškodnino v Kongu. Pri pogajanjih je namreč Anglija z vso svojo močjo in vsem ugledom stala ob strani Francije. Zato je sedaj med nemškimi ljudstvom velika nevolja in glasno se kliče po vojski proti Angliji. Nihče ne more povedati, kaj nam v tem oziru prinese bližnja bodočnost. To pa je gotovo, če se zgrabi Nemčija in Anglija, potem ne bo dolgo trajalo, da bodo zapletene v ta spopad tudi Francija, Rusija in Avstrija.

Vrhu tega pa moramo vedeti, da je sploh v Evropi sedaj tudi v državah samih veliko zmedenosti in nezadovoljnosti. Portugalska ima hude domače boje, odkar so framasoni zapodili kralja. Na Španskem si žele mnogi istih dogodkov, kakor so se odigrali na Portugalskem. Na Francoskem je velika nezadovoljnost, ker zatirajo katoličane in ne pustje socialistom vladati, kakor bi hoteli. V Avstriji delajo socialni demokratje nemire zaradi draginje mesa, tudi v Nemčiji se vedejo socialni demokratje kot prekucuh, čeprav ne iz draginskih vzrokov. Rusija še ni pomirjena od notranjih bojev. V Italiji vre zaradi nesrečne vojske v Tripolisu, balkanske države pa itak vedno brusijo svoje meče in čakajo ugodne prilike, da udarijo. Vse je zrelo in pripravljeno za splošne nemire, za velike vojske.

Naša Avstrija ne nastopa proti nobeni strani izzivalno. Toda svojo čast in svojo zemljo bo znala braniti, ako bo treba, tudi z orožjem. Ako bi si dobila pri tem nazaj benečanske Slovence ter si napravila na Balkanu pot do Soluna, bi nič ne škodilo.

Državni zbor.

Zadnji teden v petek, dne 10. novembra, se je končalo prvo čitanje proračuna. Predno se je končalo, je govoril še v imenu slovenskih poslancev dr. Šusteršič. Govoril je izbornu glede vsebine in oblike. Splošno se je priznavalo, da je bil dr. Šusteršič v govor najbolj znamenit v celi proračunski razpravi. Poslanci, ki so ga v velikem številu poslušali, so bili kar očarani od njegovga nastopa. Nek rusinski poslanec je odkrito priznal: dr. Šusteršič je najbolj darovit politik v zbornici. Znanemu voditelju čeških narodnih socialistov so se v solzah iskriale oči

ca! Mlad sem, premožen, imam dobro službo, a srečen ne morem biti nikdar, ako ne smem deliti svoje sreče s teboj, Jerica! — „Ni mogoče, se izvije iz njenih razburkanih prsi. Dekle se mu s silo iztrga in zbeži. Pietro stoji dolgo časa še nepremično na istem mestu in gleda isto smer, kamor je izginila ona, ki je njegovo ljubezen, njegovo ponosno dušo zavrgla. Izraz njegovih oči pa je pričal o besnem viharju, ki divja v njegovi duši.

V. Smarjetna nedelja.

Ko je prišla spomlad v deželo s pisanim cvetjem ter so minuli velikonočni prazniki, so pričeli ljudje izpraševati Ivana, če se bode kmalu ženil? On pa je zmajeval z rameni in molčal. Posebno ženske je že dolgo skrbel ta važna zadeva; ugibale so in preretovale kočljivo zadevo na vse mogoče načine, on se jim je pa smejal. Prišel je k njemu ta in oni prijatelj z imenitno novico, da ve zanj za nevesto, kakoršne nima ves okraj; on je mirno poslušal, končno pa dejal, da se še ne mudi.

Naglo premine na deželi spomlad in že so se pričeli vroči poletni dnevi. Približala se je nedelja, ko se obhaja cerkvena slovesnost, god farne patronije. Popoldne istega dne — bil je to star krajeven običaj, ki pa je z mnogimi drugimi izginil — se je vršila navadno v vaški gostilni po končanem popoldanskem cerkvenem opravilu prosta zabava s plesom. Kmalu so bili vsi gostilniški prostori napolnjeni z veselo mladino. Prišla je z dovoljenjem staršev tudi Jerica s sestiro in bratoma. Posebno važnost so pripisovale dekletu tisti dan temu, s katerim dekletom se ta ali oni fant prvič zasučje na podu. Marsikatera je težko čakala tistega dne, češ, takrat se bo dalo spo-

od Šusteršičevga govora. Slovenski in hrvatski poslanci so, ponosni na svojega voditelja, navdušeno zaklicali ob koncu govora: Živio dr. Šusteršič! da se je razlegalo po celi zbornici. V zbornici vlada prepričanje: Slovenski poslanci delajo svojemu narodu res čast. Dr. Šusteršič je izvajal:

„Delo v zbornici bo moglo biti uspešno le, ako se oživi zopet stari resnični avstrijski duh, ki je vsem narodnostim pravičen, vsem narodom pusti, da se svobodno razvijajo in vsem narodom da sredstva, da si kulturno in gospodarsko pomagajo dalje. (Pritrjevanje.)

Zdi se pa, da smo do tega še daleč. Dogodki zadnjega časa jasno uče, da so jugoslovanske dežele težišče cele države. Če bi Avstrija izgubila jugoslovanske dežele, je nehala biti velesila! (Veliko pritjevanje.) Italijanske pokrajine je Avstrija po večini že izgubila, nemške je morala odstopiti Nemčiji, jugoslovanske pokrajine so ji ostale zveste, in zdaj so naši državniki na delu, da še te izgubijo! (Viharno pritjevanje. Klici: Res je! Tako je!) Ne sme se pozabiti, da leže jugoslovanske dežele ob morju, vodilni krogi v Avstriji pa so menda to popolnoma pozabili. Udana čustva Jugoslovancev so glavna moč monarhije za njeno stališče ob Adriji! (Viharno, dolgotrajno pritjevanje.) V jugoslovanskih deželah Avstrije leži edina in zadnja možnost za monarhijo in tam doli se bo odločila usoda Avstrije kot velesila. Živimo v jako nevarnem času; značilno je n. pr., da se je očitelo v nemškem državnem zboru državnemu kancelarju to, da je s svojo previdnostjo ohranil mir, da, govorilo se je, da bi bila Nemčija morala položiti meč na tehtnico. Nadalje ne smemo pozabiti, da se zna sunek Italije proti Tripolisu enkrat obrniti proti Adriji, proti Albaniji, ki nam je jako blizu. (Pritjevanje.)

Dunajska vlada pa se nam v mnogem oziru odtuja. Niti ene besedice ni v programnem govoru ministrskega predsednika n. pr. o dalmatinskih železnih (Klici ogorčenja.) Nobeden od ministrov Stürgkhovoga kabineta kljub morebitnim osebnim krepostim ne vživa niti najmanjše trohice našega zaupanja. (Veliko pritjevanje od strani Jugoslovancev.) Grof Stürgkh smatra Avstrijo le za nekako igrišče. On izjavlja, da bo njegova uprava nepristranska.

To je pa čisto samoobsebi umljivo. (Veliko pritjevanje.) S tem, da grof Stürgkh to še posebej poudarja, vzbuja le sum, da te nepristranosti v resnici ni. (Viharni klici: tako je!)

Kar se tiče Nemcev, stojijo na čisto drugem stališču tam, kjer so v manjšini, in na čisto drugem zopet

PODLISTEK.

Iz minulih dni.

(Ortica iz naše doline. Spisal Miroslav pri Sv. Marjeti ob Pesnici.) (Dolge.)

Dobro pol ure od doma Dolinarjev višje gori ob Pesnici, a že v sosednji župniji, je stanoval premožen kmet Jakob Zemljč. Bil je tudi voznik z dušo in telesom, a vsekakor moder mož; zadnje čase je daljše vožnje opustil, ker se je dalo veliko zaslužiti pri železnici. Imel je dva sinova in dve hčeri; med temi je bila najstarejša Jerica, krasno razvito dekle cvetočega obraza, stara kakih 24 let. — Pietro je prišel večkrat v to hišo po opravkih zaradi vožnje, in kmet ni imel nič proti temu, ker je vedel, da Lah dobro plača. Pač pa se ga je skrbno ogibala Jerica, ki se je kar bala njegovga pogleda: nekam čudno se ji je dozdevalo, da žare njegove črne oči; ako je bilo le mogoče, se je umaknila, kadar je prišel. Nekoč jo sreča v veži ter jo ljubeznjivo pozdravi, hoteč jo vjeti za roko, toda ona, zardela v lica kot makov cvet, te mu izmakne ter zbeži, da je ni več videl. Zopet pride nekega večera kar nenadoma ter jo zaloti ravno pri studencu; poprosi jo za požirek hladne studenčevce, ki mu jo Jerica tudi poda; med tem se njene oči nehote srečajo z njegovimi; bilo je v tem pogledu nekaj silnega, boleznega, da je dekle kar vtrepetalo po vsem životu. Prijemši jo za roko, ji s prijaznim glasom pravi: „Jerica, zakaj me sovražiš, ko jaz tebe tako neizrečeno ljubim...“ Ona se mu hoče iztrgati, a on je ne izpusti. „Počakaj, poslušaj me Jeri-